NOVARA
CONSULTING GROUP

This document was translated from English by machine and may contain mistakes. The English original is at https://www.novaracg.com/2026/04/16/ncg-insight-when-accessibility-is-built-last-risk-is-built-in/.

NCG İçgörü | Erişilebilirlik En Son Eklendiğinde, Risk Baştan Yerleşir

Heather Grizzle · April 16, 2026

Sign language AI is following a familiar pattern: built fast, governed late. Why accessibility built last means risk built in.

Teknolojide tanıdık bir örüntü var. Bir araç tanıtılır, ilerleme olarak sunulur ve uzun süredir var olan bir engeli çözen bir şey olarak konumlandırılır. Anlatı hızla ilerler, çoğu zaman arkasındaki yapı tam olarak incelenmeden. Etkisiyle ilgili sorular sorulmaya başlandığında, temel zaten atılmış, kararlar zaten alınmış ve en çok etkilenen kişiler, tasarımına katkıda bulunmadıkları bir sisteme yanıt vermek zorunda kalmıştır.

İşaret dili (SL) yapay zekâsı da bu örüntüyü takip ediyor. Geçtiğimiz yıl boyunca, tanıma sistemlerinde, çeviri araçlarında ve avatar tabanlı iletişim modellerinde gelişim hızlandı. Konuşma hız, ölçek ve teknik iyileştirme tarafından domine ediliyor. Eksik olan şey, yetki üzerine paralel bir konuşma. Kendilerine ait olmayan bir dilde doğruluğu kim tanımlıyor? Kabul edilebilir yorumun ne olduğuna kim karar veriyor? Sistem teknik olarak işlevsel ama dilsel veya kültürel olarak yanlış bir şey ürettiğinde müdahale etme gücüne kim sahip?

Bunlar kenarda kalan sorular değil. Temel sorulardır. İşaret dilleri, konuşulan dilin basitleştirilmiş versiyonları değildir ve topluluklar arasında tek tip değildir. Sonuç doğurmadan düzleştirilemeyecek yapı, çeşitlilik ve anlam taşırlar. Kuruluşlar, Deaf profesyonelleri karar alma rollerine dahil etmeden işaret dilini yorumlayan veya yeniden üreten sistemler inşa ettiklerinde, sadece eksik ürünler inşa etmiyorlar. Bağımlı oldukları uzmanlığın kendisini dışlayan yönetişim modelleri kuruyorlar.

Bu, söz konusu sistemler işgücüyle kesiştiği anda operasyonel bir mesele haline gelir. İK fonksiyonları, bu kararların orada alınmamış olsa bile çoğu zaman ilk ortaya çıktığı yerdir. Tarama araçları, konuşulan dil normlarını

Bağımlı oldukları uzmanlığın kendisini

varsayan iletişim örüntülerine dayanarak adayları filtrelemeye başlar. Eğitim sistemleri, erişilebilirliğin temel bir gereklilik yerine bir özellik olarak ele alındığı şekilde devreye alınır. Performans ölçütleri, işitsel veya gerçek zamanlı sözlü etkileşime dayanan davranışları ödüllendirir. Bu seçimlerin hiçbiri tipik olarak dışlayıcı olarak etiketlenmez. Verimlilik olarak çerçevelenirler. Ancak yanlış bir temele göre ölçülen verimlilik öngörülebilir sonuçlar doğurur.

dışlayan yönetişim modelleri kuruyorlar.

Sorun, kuruluşların dışlamayı amaçlamış olması değildir. Sorun, erişilebilirliği bir sisteme sonradan eklenebilecek bir şey olarak ele almaları, en başından sistemi şekillendirmesi gereken bir şey olarak değil. Erişilebilirlik dikkate alınmaya başlandığında, mimari zaten nelerin mümkün olduğunu sınırlamış olur. O noktada, Deaf profesyoneller doğrulamak, ayarlamak veya iyileştirmek için devreye sokulur, ama tanımlamak için değil. Bu ayrım önemlidir çünkü sistemin davranışı üzerinde kimin yetki sahibi olduğunu belirler.

İşte bu nedenle **SLxAI**'den gelen çalışma, kuruluşların dikkat etmesi gereken bir değişime işaret ediyor. Odak, çıktıları iyileştirmek veya modelleri geliştirmekle sınırlı değil. Yönetişim üzerinde merkezleniyor. Buna standartları tanımlamak, hesap verebilirlik kurmak ve işaret dilinin yapay zekâ sistemlerinde nasıl temsil edildiği ve kullanıldığı konusunda kimin karar alma yetkisine sahip olduğunu belirlemek dahildir. Bu yaklaşım, erişilebilirliği alt akış bir mesele olmaktan çıkarıp yapısal bir meseleye dönüştürür.

Bu ayrımı göz ardı eden kuruluşlar hızla ilerlemeye devam edecek, ancak ölçülmesi daha zor şekillerde risk biriktireceklerdir. İyi işliyormuş gibi görünen sistemler, altta yatan varsayımlar hatalıysa yine de uzun vadeli zarara yol açabilir. Bu sistemler işe alım, eğitim veya iletişimle bağlantılı olduğunda, etki kullanılabilirliğin ötesine geçerek güvenilirlik ve güven alanına uzanır. Devreye alındıktan sonra o güveni yeniden inşa etmek, başlangıçta bunu tasarlamaktan çok daha zordur.

> **ÖRÜNTÜ TEKRARLANIYOR**
>
> Yapay zekâ sistemleri uzmanlaşmış insan bilgisine dayanan alanlara genişledikçe, aynı örüntü tekrarlanacaktır.

Daha geniş çıkarım yalnızca işaret dili yapay zekâsıyla sınırlı değildir. Yapay zekâ sistemleri uzmanlaşmış insan bilgisine dayanan alanlara genişledikçe, aynı örüntü tekrarlanacaktır. Bu uzmanlığa sahip kişiler yönetişim yapılarına dahil edilmezse, sistem faaliyet gösterdiği alanı yalnızca kısmi olarak yansıtacaktır. Bu boşluk her zaman hemen görünür olmayacak, ancak zamanla tutarsızlıklar, uyumsuzluklar ve etkilenen topluluklardan gelen direnç yoluyla ortaya çıkacaktır.

Kuruluşların sorması gereken soru, sistemlerinin gelişip gelişmediği değildir. Soru, bu sistemlerin dayandığı bilgiye sahip kişilerin bu sistemlerin nasıl inşa edildiği ve devreye alındığı konusunda anlamlı bir yetkiye sahip olup olmadığıdır. Bu olmadan, erişilebilirlik çözülmüyor. En çok etkilenenlerin kontrolü dışında kalan koşullar altında yaklaşık olarak gerçekleştiriliyor.

Bu teknik bir sınırlama değildir. Bu bir yönetişim tercihidir.

> **TİPS**
>
> Know something about a sign language AI system that the public should know? Send it to tips@novaracg.com. Every tip is read by me and kept confidential. If you work in the UK, writing to us is not by itself a protected disclosure under the Public Interest Disclosure Act 1998, so before you share employer information, check your options with Protect (protect-advice.org.uk), the free whistleblowing advice line.

> **SUPPORT NCG**
>
> NCG does this work without vendor money, so our findings stay ours. If it has been useful to you, you can support NCG's independent work here. NCG is a for-profit company, not a charity. Contributions are not tax-deductible and buy no service or influence.

Nasıl alıntılanır

Grizzle, H. M. (2026, April 16). NCG İçgörü | Erişilebilirlik En Son Eklendiğinde, Risk Baştan Yerleşir. Novara Consulting Group. https://www.novaracg.com/tr/2026/04/16/ncg-insight-when-accessibility-is-built-last-risk-is-built-in/